https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 03.12.2025
Nashr etilgan sana: 26.01.2026

Mashrapov Hasanbay Sharifovich.
Shifokor fizioterapevt. «Turon» Sanatoriyasi A.J.
Email: doktor8288@mail.ru
Тел: +99890 929 69 82.

FOTON ENERGIYASI MIZOJNING ASOSI – مزاج . MIZOJAFARMAKOLOGIYANING DOLZARBLIGI.

Annotatsiya. Men “TURON” A.J. Sanotoriyasida shifokor refleksoteravt lavozimidaman. Mizadjefarmokologiya asoschisi - Abu Ali ibn Sino ta`limotiga asoslanib, Rossiya Federatsiyasi, Krosnodar shahri, Akademik Malan`in Igor Sergeyevich klinikasida 2016 yildan 2022 yil May oyigacha ilmiy ish olib bordim va Yanvar 2023 yildan hozirgacha O`zbekiston Respublikasi, Toshkent shaxri, “TURON” Sanatoriya hududidagi ma`danli suvlarning shifobahsh xususiyatlarini o`rganildi. Zamonaviy Meditsinada organ, hastalik, dorivor moddalarning Mizoji e`tiborga olinmagan. Mizojga tor doirada I.V. Pavlovning temperamenti sifatida o`rganib kelingan. Ushbu ilmiy izlanishda Mizojni ilmiy asoslb berilgan. Temperament, natura Abu Ali Ibn Sinoning Mizoj tushunchasini to`la qamrab ololmaydi. Mizojning ilmiy asosda tushunishimiz bizga, Zamonoviy Dunyo Shifokorlariga ko`p Asrlik Xalq Taboboti ildizlarini tushunishga, va bizni Abu Ali Ibn Sino bilan “bog`laydi”! Dunyo Tibbiyotida birinchi bor dorivor moddalarning spectral nurlaridan foydalanildi.

**Kalit so`zlar**: Tip, Mizaj, Foton, spektr nurlar, Mizoj bo`yicha tashxis, davolash.

Kirish: Mizoj ozi nima? U - tur, natura, energiya tushunchalariga ega [6, 7]. Osonroq tushunish uchun mizojni – “Type” deb yozamiz. Mizoj tabiatda barcha voqeylikning va jismning birlamchi negizidur. Ularning sifati – sovuq, nam, quruq va issiq [6, 7, 9]. Foton (kvant) energiyasi 4 ta mizojning asosidur. Spektr nurlari asosi – foton! Abu Ali ibn Sinoning “Mizoj”ini tushunmay turib, tashxis va muolajalarda kata yutuqlarga erishmaymiz. Mizojni tushunish bizga ibn Sino ta`limoti negizini anglashimiz va Mizojafarmokologiya usulini zamoniy muolajalar

https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 03.12.2025
Nashr etilgan sana: 26.01.2026

bilan uyg`unlashtirib olamiz. Bu bilimlr bizni 1000 yillik Abu Ali ibn Sino uslubi bilan bog`laydi. Davolashda syuqlik, tabletka va kukun (poroshook)larning SPEKTR NURLARini hisobga olamiz. Bu Dunyo Tibbiyotida muhim yangilik!

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODLAR. 1. Spektr nurlari typi (mizoji)ni aniqlash. Теслина E. B.nurlarning orgonotropligini ilmiy ravishda aniqlagan va har bir rangni – olov, suv, daraht va er simvolikasida belgilagan. - Теслин E.B. 2010 [12].

Type 1, Miya, Buyrak azolari – suv, sovuq.`

Type 2, Neyro – endokrin azolar - xavo, nam.`

Type 3, Jigar, oshqozon osti bezi azolari – er, quruq.`

Type 4, Yurak, opka azolari – olov, issiq.

1.UF spektr nurlar energiyasi biokimyoviy birikmalar, dorilar, oqsillar, genlar, DNK,RNK, peptidlar, molekulalar, mikroorganizmlar va patologik moddalar typini aniqlash asosidur

2. IQ spektr nurlari esa moddalarning hid va rangi boyicha typini aniqlash asosidur.`

3. Optik (kozga korinuvchi) spektr nurlari azolar,hastaliklar, dorilar va biokimyoviy birikmalar typini aniqlashga asosdur [jad № 1].

Optik nurlar typini aniqlash uchun etalon – vodorod elektronining har bir qobug`da sakrashi; **H. > H. > H. > H**. [16, rasm № 1, jad № 1] ,

UF va IQ nurlari esa; **σ→σ***, **π→π***, **n →σ***, **n →π*** [10,12, jad № 1, 2].

2. moddalar typi - mizojini aniqlash;

Men shamol (namlik) mizojini sovuqdan song, yer (quruq) mizojni smamol va issiq (olov) mizojlari orasiga joyladim, asos:`

“Biz shamol(namlik)larni urchitib qo`yuvchi etmadikmi…” [1].

“Issiqlik namlikdan oziqlanadi” π→π*oziqlantiradi n →π* [2, 1, II, c 11,13].

3. Inson azolari va hastaliklar typi (mizoji) ni aniqlash nurlarning organotropligi asosida organamiz. Teslin Ye. V.

https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 03.12.2025
Nashr etilgan sana: 26.01.2026

nurlarning orgonotropligini ilmiy ravishda aniqlagan va har bir rangni – olov, suv, daraht va er simvolikasida belgilagan [12]:

Type 1, Miya, Buyrak azolari – suv, sovuqlik (19). Biokimyoviy birikma -OH, -CH, -NH [8. 11, 12 – 19].

Type 2, Neyro – endokrin azolar - havo, namlik. Biokimyoviy birikma - C = C, C = N, C = O, C = S.

Type 3, Jigar, oshqozon osti bezi azolari – er, quruqlik. Biokimyoviy birikma - C – Hal, C = F, C = Cl, C =Br, C = O = C.

Type 4, Yurak, opka azolari – olov, issiq. Biokimyoviy birikma -C . C -, -C. N-, C =C= C.

Abu Ali Ibn Sino talimoti boyicha azolar quyidagicha taqsimlangan:`

Ruhiy energiya eng issiqdur, qolganlari quyidagicha sovib boradi – yurak, sperma, qon, jigar, mushak, qora taloq, buyrak, tomirlar, ichaklar, teri, limfa, soch, suyak, togay, bogin, pay, pardalar, shilliq qavatlar, yog toqimalari [14, jad № 2].

4. Muolaja qoidalari. Ibn Sinoning Mizadjefarmakologia uslubiga asoslanamiz. “Kasallik mizoji aniq bolsa, osha mizojga qarhi mizojdagi dorini, hasta mizojdagi organga osha mizojli doridan foydalanamiz, yani, kasallik tabiatiga qarshi, hasta azoga mutonosib mizojdagi dori qollaniladi” [5. 379].

Dorilar mizojla: issiq, sovuq, quruq va nam tabiatida boladi [4, 20]. Ular isituvchi, sovutuvchi, qurutuvchi va namlovchi hususiyatli boladi [17].

Natijalar: **1**.Akademik Malan`in I.S. Klinikasidaspektr nurlarining organizmga ta`sirini 45 ta tanlangan be`morlarda o`rganildi. Ilmiy izlanishda ranglarniing Mizojiga asoslanib. Farmakoterapiya, lazeroterapiyafitoterapiya, gomeopatiya diyetoterapiya va refleksoterapiya uslublarini o`rgandik. Be`morlar ikki gruhga ajratildi; 1- gruh nazorat, konservativ muolaja uchun 21 ta kishi, muolajalar doimiy uslubdagi mulajalar olishdi, 2- gruh tadqiqot, 24 ta kishiga konservativ muolajalarni mizojafarmakologiya uslublarini ham qo`llanib o`rganildi. Ikkala gruh ham 7-12 seans olishgan. Natijada Mizoj uslubini qo`llab davolashda patogenetik ta`siri kuchaygan, qayta xastalanish kamaygan. Umumiy xolatlari

https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 03.12.2025
Nashr etilgan sana: 26.01.2026

stabillashgan. Organizm va dori vositalarini Mizojini xisobga olib davolanganda ijobiy effekti 4% - 16% yahshilangan [jadval. No. 3].

Xulosa: Xromoterapiya, lazer terapiyasi, fitoterapiya, gomeopatiya, refleksoterapiya va diyetoterapiya usullari ko`proq tabiiy (be`zarar) usul ekan.

Natijalar 2. Avval madanli suvimiz kimyoviy tarkibi boshqa suvlardan farqlash uchun Zam – Zam suvi va «Ессентуки № 17» suvlari bilan solishtiramiz.`

1. Zam – Zam suvining kimyoviy tarkibi: pH 7,8 [27].

2. «Ессентуки № 17» - sust uglekisliy,xlorid – gidrokorbonatli, natriyli madanli suv, ortacha minerallashgan (12,8 г/л)

$$CO2\ 2{,}6\ M\ 12{,}8 \frac{HCO3*59\ CL*41}{(Na + K)*92} pH\ 8{,}6 .$$

3. “TURON” Sanotoriyasi madanli suvi sulfidli ! pH 6,20 dan 7,0 gacha [13].

$$1{,}18 \frac{Cl\ 40\ SO31\ HCO29}{Na88} pH\ 6{,}20\ quduq\ suvi.$$

$$1{,}17 \frac{Cl\ 41\ SO32\ HCO27}{Na89} pH\ 6{,}70\ suv\ ichish\ galareyasi.$$

$$1{,}15 \frac{Cl\ 41\ SO31\ HCO28}{Na88} pH\ 7.00\ vanna\ bolimi.$$

Xlorid sulfidli – gidrokorbonatli natriyli sust minirallashgan hususiyatga ega - pH neytral. Zam –Zam va Yesentuki suvlari ishqoriy.“TURON” sanotoriyasi madanli suvi kimyoviy elementlarning mizoji [ras №: 1, 2. jad №: 1- 4, 8].

Kislota Ishqor Balansi va pH korsatgichlari boyicha tashxis va davolash. KIB bozilishi organ va tizimlarda miyoriy biokimyoviy jaroyonlarni bozilishiga olib keladi. Xujayralar ichi va tashqi suyuqlarda moddalar almashinuvi boziladi. Xatto yurak mushaklarida nerv otkazuvchanligi – sinusli ritm buziladi. Ilmiy ishimizda aniqlandiki – pH qancha yuqori bolsa, EKGda R - baland, S -esa proportsional pasayadi.

https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 03.12.2025
Nashr etilgan sana: 26.01.2026

Suvimiz hastaliklargsa tasir darajasini pH indikator yordamida Kislota – ishqor balansini tekshirildi. Muolajalar oldidan va keyin suvning organizmga tasir dinamikasini pH ozgarishga qarab belgilandi.

Xulosa: Mizadjefarmakologia uslubi boicha pH korsatkichidagi ozgarishlar [jadval № 13].

1- Typ hastaliklarida 92 tadan umumiy ozgardi 59 (64,15%), 59 ta ozgarishning 20 tasi kislotaviy (33,6%), 39 tasi ishqoriy (66,1%)

2- Typ hastaliklarida 35 tadan umumiy ozgardi 20 (57,15%), 20 ta ozgarishning 2 tasi kislotaviy (10,0%), 18 tasi ishqoriy (90,0%)

3- Typ hastaliklarida 57 tadan umumiy ozgardi 7 (12,30%), 7 ta ozgarishning 4 tasi kislotaviy (57,0%), 3 tasi ishqoriy (43,0%)

4- Typ hastaliklarida 16 tadan umumiy ozgardi 10 (62,50%), 10 ta ozgarishning 3 tasi kislotaviy (18,7%), 7 tasi ishqoriy (43,8%)

Sezilarli ijobiy pH ozgarishlar 1-, 2- va 4- typ hastaliklarda aniqlandi.`

Kislotaviy pH ozgarishda qonning quyulishiga, gipoksiyaga, toshlar hosil bolishiga va EKG da R ning meyordan yuqoriga, S ning esa pastga tushishiga sabab boldi.

Tehnik rezultat:

Zamonaviy meditsinada dori vositalarini spektr nurlari typi boyicha mizadjefarmakologia uslubida qollash, hastalik sabablarini tabiiy etiopatogenetik davolash bilan birga, inson azolarini DNKdan tortib hujayra , toqimamalarini zarar yetkazmay himoya qilish va tiklashga erishiladi. Inson genetikasi sof saqlash va kelajak avlodlarga genning buzilmas holatida yetkazishdir.

MUHOKAMA . Mavzuning dolzarbliligi:

Mizadjefarmakologia davolash printsiplari farmokodinamika va kinetika qoidalalariga mutonosib, Abu Ali ibn Sinoning mizoj talimotiga asoslangan. Mizadjefarmakologia nuqtai nazaridan madanli suvimiz 3- va 4 – typ mizojdur, yani yer (quruq) va olov (issiq) mizog [jad№ 7]. Yer va olov mizoj – ishqoriy hususiyatga ega , immun tizimini kuchaytiradi va antioksidant xususiyati yuqori. Jigar, oshqozon osti bezi, yurak, opka tizimi azolarini bioquvvatini tiklaydi. Sovuq

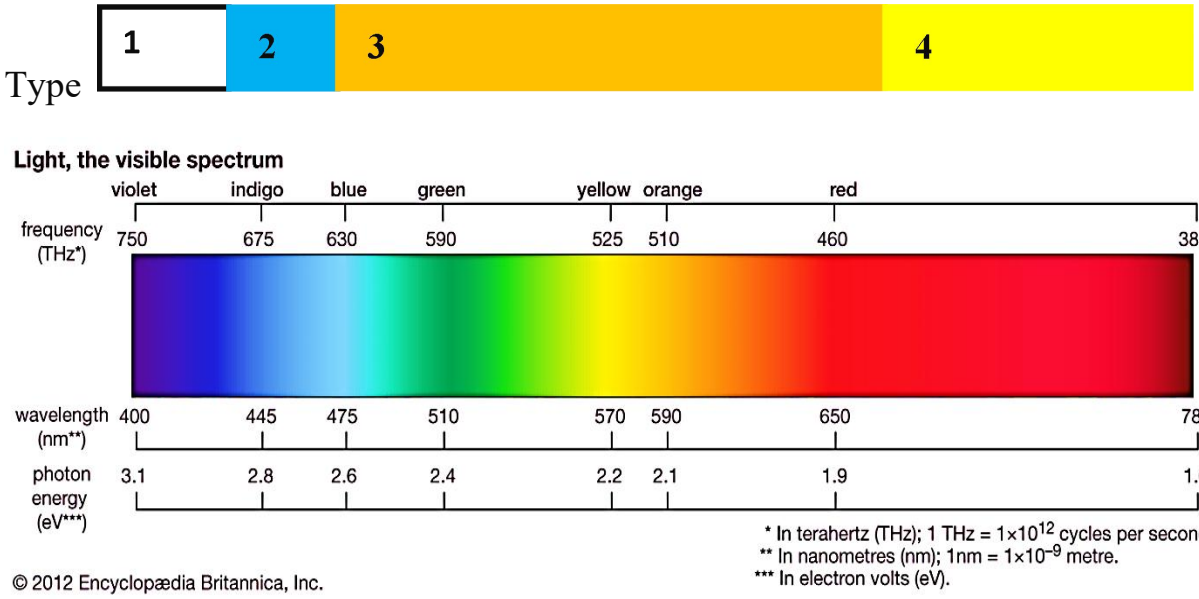
https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 03.12.2025
Nashr etilgan sana: 26.01.2026

va nam mizoj patogenga qarshidur.`

Rasm № № 1,2 va Jadvallar № № 1,2 yordamida xar qanday moddaning mizojini aniqlasak boladi. Kvant energiyasiga asoslanib, tabiatdagi borliq moddalar: xujayra, DNK, RNK, GENLAR, aminokislotalar, peptidlar, oqsil, yog , karbonsuvlar, toqimalar,azolar, xastaliklar, dori darmonlar va biokimyoviy birikmalar mizojini aniqlaymiz. Zamonaviy meditsinada davolash simptomatik muolajalarga va kimyo preparatlariga asoslangan.

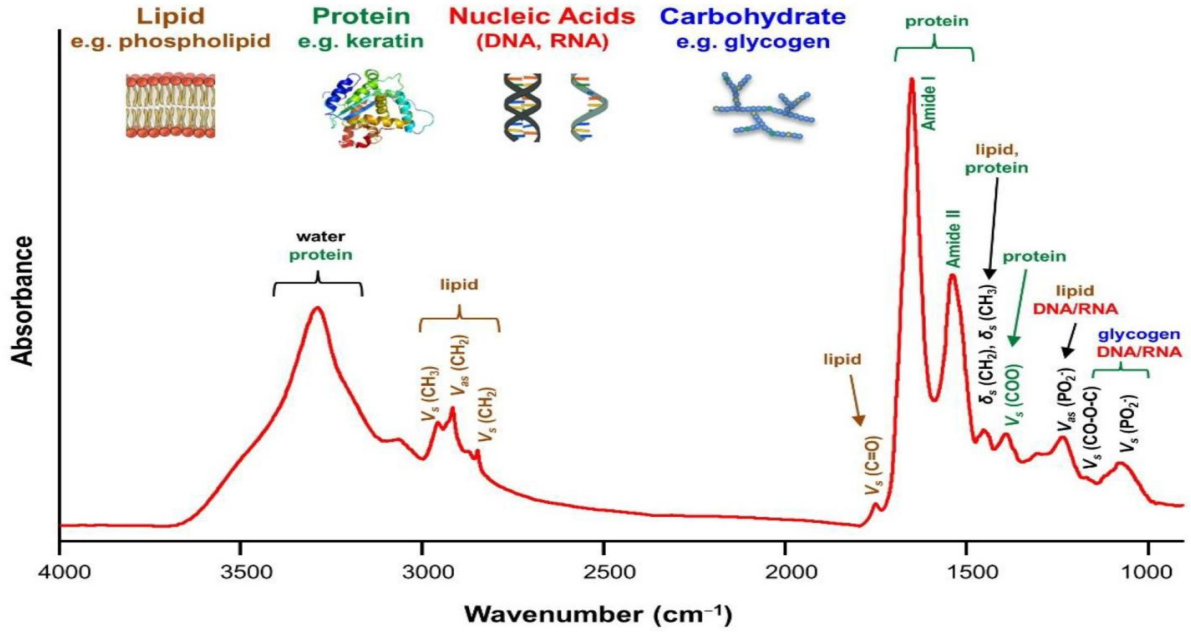
2. Kislota Ishqor Balansi va pH korsatgichlari boyicha tashxis va davolash. KIB bozilishi organ va tizimlarda miyoriy biokimyoviy jaroyonlarni bozilishiga olib keladi. Xujayralar ichi va tashqi suyuqlarda moddalar almashinuvi boziladi. Xatto yurak mushaklarida nerv otkazuvchanligi – sinusli ritm buziladi. Ilmiy ishimizda aniqlandiki – pH qancha yuqori bolsa, EKGda R - baland, S -esa proportsional pasayadi.`

YANGILIK; dori darmonlarning farmoko kinetika va dinamikasiga mutanosib, spektr nurlari (mizoji)ni etiborga olgan xolda organizmning tabiiy energetikasini buzmay, kasallikning kelib chiqish sababini davolash [30, 31].

Rasm № 1. Fraungoverov chiziqlari bo`yicha optic nurlarining Mizoji.
Manba; фото light, the visible spektrum; open-electronics.org.
Eslatma; Рим sonlari bo`yicha Mizoj kengliklari belgilangan.

https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 03.12.2025
Nashr etilgan sana: 26.01.2026

Rasm No.2. Biorganik moddalarning IQ spektrga mos Mizoji [17].

Jadval No. 1. Optik, UF va IQ spektr nurlarining Mizoji [8, 11].

a	H_δ	H_γ	H_β	H_α
1	410,2-434,0 nm	434,1 – 486,0 nm	486,1 - 656,2nm	656,3 - 780 nm
b	σ→σ*	π→π*	n →σ*	π→π* и n →π*
2	100 nm-150 nm	150 nm – 200 nm	200 nm –300 nm	300 nm –350 nm
c	2800-4000cm-1	2100 - 2300cm-1	1500 - 1800 cm-1	400 - 1400 cm-1
3	type 1	type 2	type 3	type 4
4	1.0.1. 0.0.1	0.1.1	0.1.0. 1.1.0. 1.1.0.	1.0.0.
5	Water	Air	Earth	Fire
6	Cold	Humidity	Dryness	Hot
7	Broun, ren	Neuroendokrin.	Liver, splean	Cor, pulmo

Es: a-optik energiya va 1- uzunligi, b- UF energiya va 2- uzunligi, c- IQ spektr 3- Mizoj turlari, 4- RGB cod, 5- Mizoj tabiati, 6- Mizoj hususiati, 7- organ.

Jadval No.3.Mizoj uslubida davolash effekti ko`rsatkichlari /
Показатели эффективности лечении по Мизаджу.

№	Эффект	Контрольная			Обследуемая			Эффективност
1	Анальгетический	21	15	71,4%	24	21	87,5%	+ 16,1 %
2	Тонизирующий	21	17	80,9%	24	22	91,6%	+10,7 %
3	Успокаивающий	21	20	95,2%	24	24	100 %	+ 4,8 %
4	Повторное обращения за год	21	5	23,8%	24	2	8,33%	+ 15,47%

https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 03.12.2025
Nashr etilgan sana: 26.01.2026

References:

1. Аллах. Коран. Суры «Аль – Хиджр», 22- аят.
2. Абу Али Ибн Сина. Авиценна. Канон, 1981, кн. 1, издII, с. 11.
3. Абу Али Ибн Сина. Авиценна. Канон, 1981, кн. 1,изд, II, с. 13.
4. Абу Али Ибн Сина. Авиценна. Канон, 1981, кн. 1, изд. II, с. 24.
5. Абу Али Ибн Сина. Авиценна. Канон, 1981, кн. 1, изд. II, с. 379.
6.Абу Али Ибн Сина. Авиценна. Канон врачебной науки. Избранные разделы. 2, 3, 4 стр. n.ziyouz.com.
7. Абу Али Ибн Сина. Авиценна. Канон врачебной науки.Избранные разделы. 28, 32, стр. n.ziyouz.com.
8. В. В. Тыжигирова. Применения ультрафиолетовой, видимой и инфракрасной спектроскопии в анализе лекарственных средств. Учебное пособие. Иркутск. ИГМУ. 2018. 12,13 - 23 стр.
9. Лекарь Авиценна. https://ethnomir.ru/articles/lekar-avitsenna.
10. Практические рекомендации по регистрации инфракрасных спектров. Date:2015-08-06. https://mydocx.ru/4-67730.html
11.Типы электронного перехода инфракрасного излучение. 05.08. 2019. http://library.gpmu.org/edoc/pdf/2019/file000394.pdf.
12 Теслин Е.В. "Цветотерапия" Лекция №1,Лекция №3. 2010.
13. Uzbekgidrogeologia. Markaziy gidrokimyo labaratoriyasi, Buyurtma-113. 11.06.2024.
14. Первый МГМУ им. И.М.Сеченова. Шарофова М.У. Экспериментальное изучение лекарственных растений, применяемых в медицинской системе Авиценны для лечения диабета. 14.03.06. Фармакология, клиническая фармакология. Диссертация.. sechenov.ru/upload/medialibrary/093/Dissertatsiya.pdf.
15. light, the visible spektrum; open-electronics.org.
16. Physics of Color. Spectrum of Visible Light Wavelengths & Photons.
17. R.G.B. https://ru.wikipedia.org/wiki/RGB.
19.sciencecready.com.au.atomic.spectroscopy-flame© 2025 Science.ABN: 95665321837
20. https://pubchem.ncbi.nlm.nih.gov/#query=SO2-4 . Create Date:2004-09-16.
21. Минеральная вода ЕССЕНТУКИ №17. 2024-11-22. essentuki/byu essentuki-17.php.
22. pubchem.ncbi.nlm.nih.gov. 2025-11-22. Silicic-acid-_H2SiO3_-disodium .
23. Carbon Dioxide.IR Spectra.Vapor Phase IR Spectra. Jul 2025CHEM-EUR J pubchem.ncbi.nlm.nih.gov/compound/Eureceptor#section=Drug-Indication.
24. PubChem. Silicic acid (H2SiO3).Modify:2025-11-22. ncbi.gov/Silicic/H2SiO3.
25.Coordination structures of Ca2+ and Mg2+ pubmed.ncbi.11733025. 07.08. 2025.
26. IR Spectra.Water-CO2 Travis Gartner 1. pubmed.ncbi.37067811. 2023. Aprel 17.
27.Вода "Зам-Зам" 100% 5 л. islamicst8161-voda-zam-zam. 2023.February.
28. www.journalofdairyscience.org/article/S0022-0302(89)79287-0/pdf .
29.pubchem.ncbi.nlm.nih.gov. John Wiley. compound/Silicic-acid-_H2SiO3. 1981-2025.
30. Х.Ш.Машрапов.“Способ определения свойств химических соединений”. Тошкент. «Маърифат» . Апрел, 2024.
31. H.Sh. Mashrapov. “Metod of determination of properties of biochemical compounds”, Vo. 4, Issue 3 of international scientific. Science and Innovation. Novamber, 2025.03.03.